

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ АНАЛІТИКА

Проблема розвитку теорії та практики економічного аналізу в Україні стала особливо актуальною як з причин знецінення ролі аналітичних досліджень у реальній господарській практиці, так і через недостатній рівень фахової підготовки аналітиків за навчальними планами економічної освіти.

Сучасний бізнес гостро потребує фахівців відповідної кваліфікації, однак існує бачення, яке панує у вітчизняних освітянських колах, щодо їх знань та вмій суттєво відрізняються від реальних потреб бізнесу. Традиційне бачення ролі аналізу в процесі прийняття управлінських рішень, що й нині панує, приведе його до розмивання у суміжні галузі знань та до загибелі як самостійної наукової дисципліни.

Існуючі протиріччя, на нашу думку, виникли, насамперед, через те, що традиційні аналітичні методики обґрунтування управлінських рішень були спрямовані на виправдання використання ресурсів наданих державою та виявлення причин невиконання державних планових завдань. Нині ж необхідним є формування методик оперативного та перспективного аналізу, які фокусуються на прогнозуванні розвитку ситуацій у конкурентному середовищі на майбутнє та розробки відповідної стратегії дій.

Завдання підвищення рівня підготовки висококваліфікованих фахівців в галузі ринкової економіки є дуже актуальним. Яка в цьому процесі роль аналітиків і чим вони займаються? Відповідь на ці питання зовсім не така проста, тому що значення цих фахівців доволі часто розуміють неправильно, причому навіть в країнах з розвиненою ринковою економікою.

Спеціальність «інвестиційний аналітик» є в світі однією з найбільш молодих.

Робота аналітика включає аналіз основних показників: макроекономічний клімат, ефективність фінансових і нефінансових структур і показників компанії, якість її менеджменту й ін. Доволі часто роль аналітиків чітка та зрозуміла, коли мова йде про корпоративне планування і залучення прямих інвестицій (у виробничі приміщення, устаткування, нерухомість), але набагато менш зрозуміла, коли мова йде про портфельні інвестиції, особливо при оцінці котированих цінних паперів. Насправді ж саме на ринку капіталів роль аналітиків виявляється особливо яскраво та повно. Візьмемо як приклад добре організовану біржу, на якій відбуваються вільні операції по ліквідних акціях і облігаціях між продавцями і покупцями, без втручання гравців, що мають в своєму розпорядженні яку-небудь інсайдерну інформацію. Як з'ясовується, тільки цих чинників недостатньо для ефективного функціонування ринку. Для нормальної роботи продавцям і покупцям необхідна впевненість в тому, що

ціна, що складається на ринку, є реалістичною. А це може бути досягнуто тільки в тому випадку, якщо ця упевненість, як і поведінка ринку в цілому, будується на прогнозах і порадах професіоналів, які базуються на результатах аналізу як економічної ситуації в цілому, так і перспектив того або іншого котированого цінного паперу зокрема. Інакше операції з цінними паперами здійснювалися б за відсутності уявлення про їх реальні ціни, що вело б до великого дисконту на ризики. Необхідно підкреслити, що вищеназвана обставина, а саме наявність кваліфікованого аналізу розвитку ринкової ситуації, є виключно важливою для успішного розвитку економіки тієї або іншої країни. Якщо в якійсь країні існує невизначеність економічного середовища (унаслідок поганих стандартів звітності, відсутності кваліфікованих фінансових аналітиків), то капітал завжди вимагатиме певну премію за свій прихід і тим самим даній країні коштуватиме дорожче. Відповідно і відносно компаній цієї країни капітал діятиме за принципом «холодно-гаряче».

Можна виділити наступні основні елементи, які формують професійний багаж кваліфікованих фінансових аналітиків. По-перше, це певний рівень знань економіки в цілому. Аналітик повинен розуміти механізм впливу макроекономічних чинників і добре розумітися в питаннях змін відсоткових ставок і коливань рівня інфляції.

По-друге, він повинен володіти дуже хорошими знаннями в галузі бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також мати досвід роботи з певними галузями промисловості. По-третє. Якщо аналітик працює з некотированими цінними паперами, то він повинен бути здатний здійснити особливо ретельне дослідження стану того об'єкту, в який передбачається здійснити інвестиції. Якщо ж він працює на ринку з котированими активами, то повинен знати теорію ринків і про ті зміни, які відбулися в ній за останніх 40 років. По-четверте. Він повинен розуміти, як працює той або інший ринок, яка його ефективність, взаємозв'язок ризиків і прибутковості та які можливості їх взаємообміну.

Підготовка фахівців в галузі аналізу в широкому його розумінні матиме позитивний ефект і застосування в інших сферах. Наприклад, в інвестиційній банківській діяльності, в рамках якої аналітики здійснюють роботу, дуже схожу з тією, яка потрібна при формуванні й управлінні інвестиційними портфелями. Між цими видами діяльності, звичайно, існують певні відмінності. Так, інвестиційний банк керується прагненням повернути засоби під певний проект від імені певного клієнта, тоді як інвестиційний аналітик, що працює в рамках управління портфелем, керується більш нейтральним поглядом, рекомендуючи покупку тих або інших акцій. Проте висококваліфіковані фахівці – фінансові аналітики необхідні як в тому, так і в іншому випадку. Підготовка в галузі фінансового аналізу може надати велику користь і органам державного регулювання, і відомствам, що відповідають за здійснення економічної політики. При цьому необхідно орієнтуватися на дійсно високі кваліфікаційні стандарти, а не на обмежений набір знань і умінь, потрібний для поточної діяльності вузьких фахівців (наприклад, трейдера або інвестиційного консультанта приватним інвестором).